

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION NOVEMBER 2022

SESOTHO PUO YA PELE YA TLATSETSO: PAMPIRI YA II SESOTHO FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

Nako: Dihora tse 2½ Matshwao: 100

DITAELO LE TLHAHISOLESEDING HO MOHLAHLOBUWA

1. Pampiri ena e na le magephe a 5. Etsa bonnete ba hore a felletse.

2. E arotswe dikarolo tse PEDI, e leng:

KAROLO YA A: DINGOLWA

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO

3. Latela ditaelo tse galong ya KAROLO E NNGWE le E NNGWE ka hloko.

- 4. Karolo ya A e na le dipotso tse NNE. Di arabe kaofela ha tsona.
- 5. Karolo ya B e na le dipotso tse NNE, Potso ya 5, 6, 7 le 8.

O tlameha ho kgetha ho araba potso ya 5 kapa 6 mme o boele o kgethe ho araba potso ya 7 kapa 8.

- 6. Qala karolo e NNGWE le e NNGWE leqepheng le LETJHA.
- 7. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

IEB Copyright © 2022 PHETLA

KAROLO YA A DINGOLWA

Mohlahlobi Tshita - K.P.D. Maphalla

POTSO YA 1

Bala tema ena e ka tlase o nto araba dipotso tse tla latela. Hopola hore dipotso tsa karolo ena di itshetlehile ka dikahare tsa buka kaofela.

Mantsibuyeng a Moqebelo oo, Tshita le Tseleng ba ne ba nke moholwane wa Lekgetho, mme ba kgutlela le yena hona kwana mabitleng. Ho ne ho se ho se batho moo mabitleng, e se e le ona motse o kgutsitseng hantle. Tshita o ile a emisa koloi thoteng, mme a olla bolokwe, a bo tshela ka hara mokotlana o monyenyane, mme ba ya le bona mabitleng.

1.1	Tshita o ne a utlwetse eng ka diketsahalo tsa mabitleng hore a batle ho ya etsa dipatlisiso moo, le hona o ne a utlwile ka mang?	(2)
1.2	Ha o nahana, ke hobaneng ha Tshita a ne a nkile moholwane wa Lekgetho ho ya le yena mabitleng moo?	(2)
1.3	Ke makatikati afe a etsahalang mabitleng a etsang hore Tshita a ilo beha bolokwe hodima lebitla la Lekgetho?	(1)
1.4	Diphetoho tseo Tshita a di fumaneng moo lebitleng la Lekgetho ka le hlahlamang di thusa jwang ho hodisa poloto ya buka?	(2)
1.5	Leqheka la Tshita la ho ya hasanya bolokwe hodima lebitla la Lekgetho le mo hlahisa e le mophetwa ya jwang? Hobaneng o rialo?	(2)
1.6	Nnetefatsa polelo e reng 'dithoto ke lefa la ba bohlale' ka ho sekaseka leqheka la tshupanako leo Tshita a le sebedisitseng ho Tsokotseha.	(2)
1.7	Mpho eo ya tshupanako e ile ya tshwara kgarebe ya Tsokotseha jwang? Tiisa karabo ya hao ka lebaka.	(2)
1.8	Ke leqheka lefe leo wena o neng o ka le sebedisa ho thibela diketso tsa tlolo ya molao tse etsahalang mabitleng? Bolela le le leng feela.	(1)
1.9	Ho ne ho ka etsahalang ka Tseleng ha batho ba neng ba le mabitlleng ba ka elellwa hore o ba bone ?	(1) [15]

POTSO YA 2

Na o ka re **semelo** sa Kokokomoha e ne e le sa lepolesa le silafetseng ka ho fetisisisa seteisheneng sa Malwaleng? Hlakisa ntlhakemo ya hao ka moqoqo wa mantswe a dipakeng tsa **120** le **150**.

Matshwao:

Dikahare	(10)
Sebopeho le puo	(5)
	[15]

POTSO YA 3

Bala qotso e latelang o nto araba potso e tla latela.

"Kapotene o itse ke tlise lengolo lena," ho realo Tsokotseha ha a fihla lebenkeleng la Mmalekgetho."O itse ke o fe lona ka matsohong. Ha a batle letho hona kajeno lena."

Qetella puisano ena e dipakeng tsa Tsokotseha le Mmalekgetho o totobatse kamoo Mmalekgetho a thusang ho hodisa kgohlano e teng dipakeng tsa Kokomoha le Tshita kateng. Ngola ka mantswe a **80–100 ntle le mabitso a batho ba buang le ditaelo tse ka masakaneng**.

Matshwao:

Dikahare	(6)
Sebopeho le puo	(4)
	[10]

POTSO YA 4

Ho rata tjhelete le bophelo bo monate ke a mang a mabaka a susumetsang boitshwaro ba Kokomoha. Dumellana kapa o hanane le mohopolo ona ka ho totobatsa ntlhakemo ya hao e tsheheditsweng ka mabaka a utlwahalang. Bolelele ba moqoqo wa hao e be mantswe a **180–200**.

Matshwao:

Dikahare	(13)
Sebopeho le puo	(7)
	[20]

60 matshwao

IEB Copyright © 2022 PHETLA

KAROLO YA B DITEMA TSA KGOKAHANO

DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE

KGETHA HO ARABA POTSO YA 5 KAPA YA 6.

Kgetha mme o ngole tema E LE NNGWE ya bolelele ba mantswe a **200–250**. Hopola ho etsa moralo, mme o be o boele o lekole tema ya hao botjha ho hlaola diphoso.

POTSO YA 5

O lepolesa le sa tswa hirwa seteisheneng sa sepolesa motseng wa heno. O modulasetulo wa foramo e thusanang le sepolesa motseng oo wa Malwaleng. Le tlo ba le kopano le setjhaba jwalo kaha le se le utlwile ka menyenyetsi ya hore ho tlo ba le mohwanto bekeng e tlang, moo batho ba tlo ipelaetsang ka botlokotsebe le dipolao tse teng motseng wa heno.

Ngola **puo** eo o tla fana ka yona setjhabeng ho ba fa tshepiso le kgothatso ya hore o ikemiseditse ho sebetsa le bona twantshanong le botlokotsebe bo seng bo jele setsi motseng oo wa Malwaleng.

Matshwao:

Sebopeho, dikahare le moralo	(18)
Puo, setaele le ho hlaola diphoso	(12)
	[30]

KAPA

POTSO YA 6

Lekgetho ke enwa o sa tswa hlokahala. Mofumahadi wa hae o kopa wena ho ngola tsa bophelo ba mofu.

Ngola **obitjhuari** ya Lekgetho o hopole dintlha tsohle tse amanang le sebopeho sa obitjhuari. O na le bolokolohi ba ho iqapela ditaba tse ding mabapi le Lekgetho.

Matshwao:

Sebopeho, dikahare le moralo	(18)
Puo, setaele le ho hlaola diphoso	(12)
	[30]

DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANYANE

KGETHA HO ARABA POTSO YA 7 KAPA YA 8.

Kgetha mme o ngole tema E LE NNGWE ya bolelele ba mantswe a **60–80**. Hopola ho etsa moralo, mme o be o boele o lekole tema ya hao botjha ho hlaola diphoso.

POTSO YA 7

Batjha ba motse wa heno ba rerile ho tshwara seboka sa batjha ho tla tshohla bobe ba dithethefatsi. Ba thontse wena ho ba ralla phoustara e bapatsang seboka seo. Hopola sebopeho sa phoustara mme o e rale ka sehlooho se amanang le dithethefatsi.

Matshwao:

Sebopeho, dikahare le moralo	(6)
Puo, setaele le ho hlaola diphoso	(4)
	[10]

KAPA

POTSO YA 8

Jwalo ka mongodi wa mokgatlo wa baithuti sekolong sa heno, ngola memorandamo e reretsweng ho tsebisa baithuti ka diphetoho tse fihletsweng kgahlanong le ho ngola teko ya tshohanyetso ya Sesotho.

Matshwao:

Sebopeho, dikahare le moralo (6)
Puo, setaele le ho hlaola diphoso (4)
[10]

40 matshwao

Matshwao kaofela: 100